

SLOVENSKA KROVNA ZVEZA ZA PSIHOTERAPIJO

Čufarjeva 5

2000 Maribor

25. 5. 2021

URGENTNI POZIV STROKOVNE SKUPINE SKZP ob zaključevanju šolskega leta 2020/21

Poziv odločevalcem in strokovnim delavcem v šolstvu ter vsem odraslim, ki imajo vpliv na otroke in mladostnike

Preteklo je dobro leto od pričetka ukrepov za zajezitev epidemije in prilagajanja na izredne razmere v vseh segmentih družbe. V tem času so se zvrstile številne spremembe v državi (in svetu), ki vplivajo na življenja večine prebivalstva.

Strokovnjaki/strokovnjakinje za duševno zdravje dajemo glas najbolj ranljivim: otrokom in mladostnikom, ki so v času zaključevanja šole izpostavljeni izjemnim pritiskom učnih obveznosti celotnega šolskega leta – kot da se epidemija sploh ne bi zgodila.

Večmesečnemu zanikanju dejstva, da se je velik delež otrok in mladostnikov tekom šolanja na daljavo tako ali drugače »izgubil« pred zasloni, se (v zadnjih mesecih »sproščanja« ukrepov) pridružuje nevarno pričakovanje, da je zamujeno mogoče nadoknaditi brez posledic ter tako nadaljevati šolanje (in življenje nasploh) znotraj »tirnic normalnosti«, kot da se ni nič zgodilo.

Odločevalci niso dovolj upoštevali izrednosti razmer. Vztrajajo v prepričanju, da bodo pod pritiskom »zdrži še malo« otroci in mladostniki kompenzirali zamujeno in izgubljeno.

Zaradi posledic zanikanj, nezmožnosti »blaženja« storilnostno naravnane delovanja in s tem nesočutnega odzivanja na spremembe, doživljajo otroci in mladostniki duševne stiske, ki bodo pustile trajne posledice.

Psihoterapevti/psihoterapevtke, ki delujemo na področju pomoči v stiskah smo zelo zaskrbljeni nad togostjo šolskega sistema, ki kljub tako velikim spremembam, ki so se zgodile v zadnjem letu, ostaja zaprt v kalupu običajnega zaključevanja šolskega leta.

Tekom šolanja na daljavo smo lahko spremljali zelo različne odzive otrok in mladostnikov, vsem pa je bilo skupno, da so v procesu šolanja od doma v zadnjih mesecih vse težje sledili pouku, prizadela jih je izolacija od vrstnikov, dodatno delo za računalnikom, iskanje »zabave« na vseh e-napravah pa ni prineslo nič pozitivnega.

Čeprav je bilo v javnih debatah zaznati pričakovanje »lukenj v znanju«, pa je nedoumljivo, da vsebine, znotraj katerih bi spregovorili tudi o ostalih posledicah, niso dobile dovolj prostora. Stroko pozivamo, da se urgentno odzove tudi na sledeče aspekte:

- prihod v šolo lukenj v znanju ne bo odpravil;
- izgubljena učna kondicija se ob vrnitvi v šolske klopi ne bo tako kmalu povrnila;
- vzorci umikanja in izogibanja, v čemer so se učenci »urili« vse te mesece za zasloni, bodo pri mnogih vztrajali;
- pritiski se bodo večali, občutki »nisem kos situaciji« pa postajali močnejši;
- dolgotrajna izolacija in stiske, povezane z njo, imajo in še bodo imele številne psihološko-razvojne posledice.

Več poskusov samomora, samopoškodovalnega vedenja, povečanja uživanja psihoaktivnih snovi ipd., so zgolj vrh ledene gore, skrb vzbujajoče pa so tudi ostale posledice »nenormalnega« šolskega leta. V našem delu se srečujemo z najstniki, ki se soočajo s hudimi stiskami, kar pa ne zajema samo otroke, ki so imeli težave že prej, ampak tudi predhodno dobro funkcionalne otroke in mladostnike.

Nesočutnost in krivičnost družbe se kaže v odnosu do najbolj ranljivih. Jeseni bodo predstavljeni odstotki »uspešnosti« šolajočih se otrok in mladostnikov in na ta način bodo stiske najranljivejših, njihov obup in tesnobe, zanikane v obliki statistike.

Pristojni bodo razloge za slabo statistiko iskali drugje, v težavah z odvisnostmi, v nepravilnem delovanju družinskih sistemov, na ta način pa bodo preložili odgovornost iz družbene ravni v individualno domeno (posameznik bo zaznamovan s krivdo za »lasten« neuspeh).

Psihoterapevti/psihoterapevtke, ki se dnevno srečujemo s temi stiskami, odločno protestiramo proti družbenemu zanemarjanju najranljivejših. Zato pozivamo k takojšnji akciji ključnih odločevalcev na področju šolstva!

Ker so z vidika podpore otrokom, mladostnikom in staršem trenutno vsi viri pomoči izčrpani, je nujna takojšnja **prilagoditev zahtev v šoli**. Zato pozivamo:

- učitelje, da se držijo minimalnega števila ocen pri določenem šolskem predmetu;
- vsa nadaljnja ocenjevanja, ki presegajo minimalno število ocen, naj bodo izbira učencev;
- omogočanje izboljšanja ocen iz posameznih predmetov za preteklo šolsko leto, do meseca oktobra 2021;

- pogoji za prehod v višji razred se prilagodijo razmeram, npr. prehod z nekaj predmeti brez ocen ali z nezadostno oceno;
- učencem in dijakom, ki so bili neuspešni pri popravnem izpitu, naj se omogoči še en poskus v začetku jeseni.
- prilagoditi obliko popravnih izpitov, s priporočilom, da se opravijo čim hitreje, odgovornost za nadomestitev primanjkljajev znanja pa sprejme šola in jih kompenzira v jesenskih mesecih;
- opustitev šolanja naj se obravnava individualno, torej za vsakega učenca/dijaka posebej, ob timskem iskanju rešitev;

Naš DOPIS je poziv k streznitvi: kot ni možno pričakovati, da bodo delavci v enem tednu naredili normo enega meseca, tega ne moremo in si ne smemo dovoliti pričakovati od otrok in mladostnikov.

Starše pozivamo, da ob zaključku šolskega leta vzpostavijo z otroki varno in povezovalno vzdušje pred storilnostno naravnana pričakovanja glede šolskega uspeha.

Učitelje, ki preobremenjeni s krpanjem lukenj v znanju, pregorevajo, želimo podpreti v njihovi skrbi zase, kajti zavedamo se, da so odločevalci popolnoma pozabili nanje.

Kot pravi dr. Dan Siegel, ameriški nevroznanstvenik, je v času izolacije en del možganov prenehal delovati, kar je zaznati tudi med odraslimi. Ko odrasli ne poskrbijo zase, pa vse vrste pritiskov pade na pleča otrok in mladostnikov. Čas je, da odrasli vzamemo odgovornost v svoje roke, da bomo lahko z dobro mero treznosti, razumevanja in sočutja do teže trenutne situacije, zaključili neobičajno šolsko leto. Ne gre za znanje, gre za otroke in mladostnike. Veliko napako delamo, če pozornost usmerimo v ozko krpanje lukenj v kognitivnem znanju in ob tem pozabimo na psiho-fizično zdravje otrok in mladostnikov. Tovrstno 'krpanje' ran bo posledično veliko daljše in težje, kot krpanje lukenj v znanju.

V imenu Strokovne skupine SKZP:

Ksenja Kos, cert. TA psihoterapevtka

dr. Tamara Trobentar, cert. integrativna psihoterapevtka

mag. Uroš Metljak, cert. integrativni psihoterapevt

Mina Paš, dr.med., cert. integrativna psihoterapevtka

dr. Alja Adam, spec. geštalt psihoterapije

Vita Rozman, cert. psihodinamska psihoterapevtka

dr. Albert Mrgole, sistemski psihoterapevt